

Dönem : 3
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 660

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın, ölüm cezalarına çarptırılmalarına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/793)

T. C.

Başbakanlık

Özlük ve Yazı İşleri : 5/4 - 2524

11 . 4 . 1972

Konu : Ölüm cezasına hükümlü Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan hakkındaki dosyanın gönderildiği.

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 7 . 2 . 1972 tarihli ve 5/4 - 729 sayılı yazımız.

b) 17 . 3 . 1972 tarihli ve 5341 - 39728 sayılı yazımız.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının tamamını veya bir kısmını tadil, tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata cebren teşebbüs etmek suçundan, Askerî Yargıtay 2 nci Ceza Dairesinin 10 . 1 . 1972 gün ve Esas : 971/457, Karar : 972/1 sayılı ilâmiyle onanmak suretiyle kesinleşen Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 numaralı Askerî Mahkemesinin 9 . 10 . 1971 gün ve E : 1971/13, K : 971/23 sayılı ilâmiyle T. C. Kanununun 146/1 nci maddesi gereğince ölüm cezasına hükümlü Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan hakkındaki hükmün yerine getirilmesine dair 17 . 3 . 1972 gün ve 1576 sayılı Kanunun, Anayasa Mahkemesinin 7 . 4 . 1972 tarihli ve (1452 - Mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış bulunan 6 . 4 . 1972 tarihli E : 1972/13, K : 1972/18 sayılı karariyle biçim yönünden iptal edilmiş bulunması karşısında, Anayasanın 64 nci maddesine göre, gereği yapılmak üzere bu kere Adalet Bakanlığından alınan 10 . 4 . 1972 tarihli ve 15872 sayılı tezkerenin sureti ile ilişiği adı geçenlere ait mahkûmiyet dosyası, dizi pusulasıyla birlikte bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğini müsaadelerine saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

T. C.

Adalet Bakanlığı

Ceza İş. Gn. Müdürlüğü

Sayı : 15872

10 . 4 . 1972

Konu : Ölüm cezasına hükümlü Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan hakkında.

BAŞBAKANLIĞA

İlgi : 7 . 4 . 1972 gün, Özlük ve Yazı İşleri 5/4 - 2449 sayılı yazıları.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının tamamını veya bir kısmını tadil, tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata cebren teşebbüs etmek suçundan, Askerî Yargıtay 2 nci Ceza Dairesinin 10 . 1 . 1972 gün ve esas 1971/457, karar 1972/1 sayılı ilâmiyle onanmak suretiyle kesinleşen Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 numaralı Askerî Mah-

kemesinin 9 . 10 . 1971 gün ve esas 1971/13, karar 1971/23 sayılı ilâmiyle T. C. K. nun 146/1 neî anaddesi gereğince ölüm cezasına hükümlü Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan, Hüseyin İnan haklarında ki hükümün yerine getirilmesine dair 17 . 3 . 1972 gün ve 1576 sayılı Kanunun, Anayasa Mahkemesinin 7 . 4 . 1972 tarih ve (1452-Mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanmış bulunan 6 . 4 . 1972 tarihli E : 1972/113, K : 1972/18 sayılı kararıyle iptal edilmiş bulunması üzerine Anayasanın 64 ncü maddesine göre gereği yapılmak üzere ilgi yazıları ile talebolunan dosya, Ankara Cumhuriyet Savcılığının 10 . 4 . 1972 gün ve 3/3472 sayılı yazısı ile alınmakla dizi listesi ile birlikte takdim kılınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 64 ncü maddesi hükmü dairesinde gereğine delâletleri arz olunur.

Prof. Dr. Suat Bilge
Adalet Bakanı

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 3/793
Karar No. : 15

19 . 4 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Türkiye Cumhuriyeti Teşkilâtı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir, tebdil veya ilgaya ve bu kanunla teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cehren teşebbüs etmekten sanık, Erzurum İleca nahiyesi Özlük (İçişleri Bakanlığ İller İdaresi Genel Müdürlüğünün 19 . 4 . 1972 gün ve 5.25105-362/3829 sayılı yazısına göre Özlü, Mahkeme dosyalarındaki nüfus hüviyeti suretine göre Özlü ve 25 . 5 . 1960 gün ve 22105 sayılı onay ile Türkleştirilmiş olarak Beypnar) köyü, hane 27, cilt 5 ve sayfa 129 da nüfus siciline kayıtlı Cemil oğlu, Mukaddes'ten doğma, 1947 doğumlu Deniz Gezmiş ile, Yozgat iline bağı Çekerek ilçesi, Kussaray köyü, hane 21, cilt 13/2, sayfa 88/114 te nüfus siciline kayıtlı Beşir oğlu, Mediha'dan doğma, 1947 doğumlu Yusuf Arslan ve Kayseri ili Sarız ilçesi, Bahçeli mahallesi, hane 31, cilt 2, sayfa 45 te nüfus siciline kayıtlı Hidir oğlu, Selve'den doğma 1949 doğumlu Hüseyin İnan'ın hareketlerine uyan T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezası ile mahkûmiyetlerine dair Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askerî Mahkemesinden verilen 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hüküm, Askerî Yargıtay 2 ncü Dairesinin 10 . 1 . 1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilâmi ile kesinleşmiş ve taslihi karar talebi de Askerî Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih, 1972/187-98 sayılı kararıyle reddedilmiş olduğundan, bu işe ait dosya Başbakanlığın 11 . 4 . 1972 tarih ve 5/4-2524 sayılı tezkeresine ekli olarak 13 . 4 . 1972 tarihinde Komisyonumuza tevdi edilmekle, Hükümet temsilcileri de hazır bulunduğu halde tetkik edilip müzakere olunmuştur.

Mahkeme ilâmında da tafsilten yazılı olduğu üzere sanık Deniz Gezmiş ile Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın; Türkiye Cumhuriyeti Teşkilâtı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir, tebdil veya ilgaya ve bu kanunla teşekkül etmiş olan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cehren teşebbüs etmek suçlarını işlemiş buldukları anlaşılmuş olduğundan, kararın yerine getirilmemesinde kamu yararı görülmediği gibi, yerine getirmenin mahzurlu olmadığı kanısına varılarak Komisyonumuzca Anayasasının 64 ncü maddesi gereğince sanık Deniz Gezmiş ile Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine mütedair değişik kanun tasarısının (şekli kanun tasarısının) Yüce Meclise sunulmasına karar verilmiştir.

Mezkûr kanun tasarisının Millet Meclisi Genel Kurulunda öncelik ve ivedilikle ve gündemdeki bütün işlere takdimen görüşülmesi için Erzurum Milletvekili Sabahattin Aras, Sinop Milletvekili Hilmi Biçer, Sivas Milletvekili Tevfik Koraltan, İçel Milletvekili Mazhar Arıkan, Kars Milletvekili İsmail Hakkı Alaca ve Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybar tarafından verilen bir önerge ile, aynı konuda Konya Milletvekili Mustafa Kubilay İmer tarafından verilen diğer bir önerge birleştirilerek müzakere ve kabul edilmiştir.

Komisyonunda kabul edilen söz konusu önergelerin gerekçesinde Anayasanın 11 nci maddesindeki, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün, Cumhuriyetin, millî güvenliğinin, kamu düzeninin korunması amacı belirtilmiş, ayrıca memleketin içinde bulunduğu durumun, Sıkıyönetim ilânını gerektirecek şekilde ciddi bulunması ve ilân edilen Sıkıyönetimin defalarca Türkiye Büyük Millet Meclisince uzatılmasına karar verilmiş olması, işlendiği kesin hükümle sabit olan suçların vasıf ve mahiyeti ve bu suçların Devletin varlığına müteveccih olup Anayasayı tağyir, tebdil ve il-gaya ve Anayasa ile teşekkül etmiş bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisini iskata ve vazifesini yapmaktan men'e cehren teşebbüs edilmiş bulunması ve bu suçlara ait cezaların yerine getirilmesi ile, cezanın ibreti müessire gayesinin sağlanması ve bunda geniş çapta kamu yararı bulunması ve Anayasanın 132 nci maddesinin son fıkrasındaki emredici hükme uyulması zorunluluğunun mevcudiyeti ve hâdisenin kamuoyundaki geniş tepkisi aşkça ifade edilmiş ve Komisyonumuzca da kabul edilen bu gerekçelerle, kanun tasarisının Millet Meclisi Genel Kurulunda öncelik ve ivedilikle ve gündemdeki bütün işlere takdimen görüşülmesinin istenmesi kararlaştırılmıştır.

Gereği yapılmak üzere işbu rapor Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur. 17 . 4 . 1972

Adalet Komisyonu

Başkanı İstanbul <i>İ. H. Tekinel</i>	Sözcü Sivas <i>T. Koraltan</i>	Kâtip Sinop <i>H. Biçer</i>	Artvin A. N. Budak (Toplantıda bulunamadı)
Batılıs Muhallifim <i>K. M. Akışık</i>	Çorum <i>İ. Tombuş</i>	Elâzğ Muhallifim <i>M. Aytuğ</i>	Erzurum <i>S. Aras</i>
Gümüşane <i>M. Karaman</i>	İçel <i>M. Arıkan</i>	İçel <i>T. Özgüner</i> (Toplantıda bulunamadı)	Kars <i>İ. H. Alaca</i>
Kurşehir <i>C. Eroğlu</i>	Konya Öncelik ve ivedilikle görüşülmesine karşın <i>İ. Baran</i>	Konya <i>K. İmer</i>	Konya Muhallifim gerekçe eklidir <i>O. Okay</i>
Kütahya <i>F. Azmioğlu</i> (Toplantıda bulunamadı)	Mardin <i>E. K. Aybar</i>	Niğde Muhallifim <i>M. Ocakcioğlu</i>	Siirt <i>M. N. Oktay</i>
Tokat <i>O. Hacıbaloğlu</i>			

MECLİSİNİN KARARI

1. Anayasamız yaşama hakkını açıkça kabul etmiştir. Kişi dokunulmazlığının kanunla ancak kayıtlanabileceğini (Anayasa 14 mad. F: 162) de belirtmiştir. Ayrıca yine aynı maddenin 4 nci fıkrası ile insan haysiyeti ile bağdaşmayan ceza konulamaz kuralını benimsemiştir.

Bu itibarla aynı Anayasanın 64 nci maddesinde yer alan ölüm cezasının yerine getirilmesi kararını yukarıdaki prensiplerle uzlaştırmak mümkün değildir.

2. Diğer taraftan Anayasamızın 11 nci maddesi (Kanun Temel Hak ve Hürriyetlerin Özüne Dokunamaz) kuralını saptamıştır. Yaşama hakkının kaldırılmasından başka bir şey olmayan ölüm cezasını bu kural karşısında muhafazaya olanak yoktur. Anayasa tezat içindedir.

3. Yusuf Arslan, Hüseyin İnan ve Deniz Gezmiş haklarında esas mahkemesince verilen Yargıtaydan geçerek kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesinin tetkiki bir Anayasa emridir.

İnfazın yapılmasında halen ve toplumun geleceği yönünden faydası ve zararı var mıdır yok mudur konusu önemlidir.

Ölüm cezası Devletin cezalandırmak hakkı ile birlikte doğmuştur. Ceza Hukukunun tarihinden geriye doğru gidildikçe uygulanmasının fazlaştığı bir gerçektir. Ancak bu yolcu, ölüm cezasının meşru olduğunu izah edemez. Zira tarihte öyle cezalara rastlanmıştır ki, bugünkü bilim ve uygarlık onları mahkûm etmiştir. Bu nedenle ölüm cezası her toplumda, kimisinin süratli kimisinin de biraz daha yavaş fakat ortadan kalkmakta, ölüm cezası uygarlığın önünde geri çekilmektedir.

4. Ölüm cezası tâyini, tarifi inkânsız esrarengiz bir cezadır. Ölüm cezası diğer cezalardan ayrı olarak bölünemez bir cezadır. Suçunun şahsiyetine göre ayarlanamaz bir cezadır. Hata anlaşılınca cezayı kaldırmak inkânı olmayan bir cezadır. Görülüyor ki; bu ceza esasen Ceza Hukuku bakımından kelverişli değildir. Ölüme ceza denilemez. Bütün insanlığın ortak kaderine ceza denilemez.

5. Cezalandırmak hakkı ile tevhiz edilmiş bir toplumda bu ceza sosyal ihtiyaçlar ölçüsünde uygulanırsa mesruiyetini muhafaza edebileceği ve toplum için faydalı olacağını düşünmüyoruz.

Eğer ölümden daha az sert bir ceza toplumu ve insanlarını korumaya yeterli ise infazın yapılmasına razı olmuyoruz. Zira zaruri ve haklı olmadıkça uygulamanın ceza adına ceza olarak yerine getirilmesinde fayda yoktur.

Halen önlemede çeşitli ve mücessir araçlar mevcuttur. O halde uygarlık çağı karşı daima yeni silâhlar bulacaktır. Bu itibarla toplumun suça karşı korunması bu cezadan başka yollar ve yöntemlerle daha iyi sağlanacağı kanaatiyle muhalifiz.

17 . 4 . 1972

(Elâzığ)
Mehmet Aytuğ

(Konya)
Orhan Okay

(Niğde)
Mevlül Ocakçoğlu

(Bitlis)
K. Mümtaz Akışık

ADALET KOMİSYONU METNİ

Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan ve Hüseyin İnan'ın ölüm cezalarının yerine getirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — a) Askerî Yargıtay 2 nci Dairesinin 10 . 1 . 1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilâmı ile kesinleşen, Askerî Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihi karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askerî Mahkemesinin 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan; Sicilli nüfusta Erzurum İlca nahiyesi, Özlük (Öznübeypınarı) köyü, hane 27, cilt 5 ve sayfa 129 da kayıtlı Cemil oğlu Mukaddes'ten doğma 1947 doğumlu Deniz Gezmiş hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

b) Askerî Yargıtay 2 nci Dairesinin 10 . 1 . 1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilâmı ile kesinleşen, Askerî Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihi karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askerî Mahkemesinin 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan; sicilli nüfusta Yozgat iline bağlı Çekerek ilçesi Kuşsaray köyü, hane 21, cilt 13/2, sayfa 88/114 de kayıtlı Beşir oğlu Mediha'dan doğma 1947 doğumlu Yusuf Arslan hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

c) Askerî Yargıtay 2 nci Dairesinin 10 . 1 . 1972 tarih ve 1971/457-1972/1 esas, 1972/1 karar sayılı ilâmı ile kesinleşen, Askerî Yargıtay Başsavcılığının 3 . 2 . 1972 tarih ve 1972/187-98 sayılı kararı ile tashihi karar talebi reddedilen, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No. lu Askerî Mahkemesinin 9 . 10 . 1971 tarih, 1971/13 esas, 1971/23 karar sayılı hükmü ile T. C. K. nun 146/1 maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan; sicilli nüfusta Kayseri ili Sarız ilçesi, Bahçeli mahallesi, hane 31, cilt 2, sayfa 45 te kayıtlı Hıdır oğlu Selver'den doğma 1949 doğumlu Hüseyin İnan hakkındaki işbu ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.



